

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

§. 5. De secundo admirandorum modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

§. 5. De secundo admirandorum modo.

Sed ad secundum, quo efficiuntur admiranda, modum transeamus quem esse diximus, quando fiunt à Sanctis virtute seu ratione ipsis bene cognita, & propria, ceteris autem ignota, & eos longè superante. Quod sic intelligendum est, viros esse quosdam ea virtutis excellentia præditos, tantaque vel perspicacitate vel maiestate mentis, ut & altioribus quibusdam, quam vulgus proborum hominum nitantur principiis, & eorum actiones occultiore quadam & innata vi, extra omnem diiudicationis aleam fecerantur, nemini quæ quantumvis curiosius in eas intuenti suspectio, omnibus admiratione oratur: longeque facilius est, quòd ita se res habeat probare, quam cur, & quomodo id fiat edicere. Multa sunt eiusmodi Sanctorum gesta, quæ præter rationem, & indecora videantur, quæ tamen, neque in illis probrosa, & cetera nequaquam improbabilia visa sunt, cuiusmodi lectu dignissima ex Raderi nostro in parte altera Viridarij cap. 3. & 4. petiisse iucundum fuerit, de quibus docet more suo abstrusè & verissimè Climacus: eos esse verè humiles, neque curare aut metuere hominum offensam, cum iam per orationem, virtutem eam consecuti sint, ut quæcumque fecerint, inuisibiliter omnes adificent, omnia turè faciant, omnibusque Deo cooperante satisfaciant. Tunc enim elucet illustrius quiddam, quod sic spectantium animos afficit, ut nullam in deterius opinationem admittant, quantumque à recepta ratione in agendo recessum fuerit, tantum putant occultioris sanctitatis venerationi addendum, atque id ipsum, (quod persæpè verum est) incitandæ tarditati lentitudinique nostræ, providere Deum existimat.

Ex ea autem Climaci doctrina id quoque discimus, non esse res eas alijs imitandas, quàm illis, qui eadem perfectione sint præditi: in quam etiam sententiam præclarus in Raderi locus existat, de quodam egregio senè, in diiudicandis variis animi motibus exercitatissimo; quia iuniorè, quem suum ad paradoxa quædam impetus agebat, interrogatus an eiusmodi delictorio obsequendum sibi esset, sic inter cetera respondit, Veteres Patres hæc quædam absurda & paradoxa fecerunt, ut operum admirabilium, quæ supra vim naturæ efficiebant, gloriam velarent, & vitæ sanctissimæ, quam agebant, famam opprimerent, adeoque pro laude populari, sibi ignominiam conciliarent, & superbia causa & occasiones ad inferos amandarent. Te verò quid vrget, ut huiusmodi quid concipere? An ignoras, etiam religiose vitæ esse suos gradus, ætatem, ordinem & tempus? Tibi verò hæc singularis & seiuncta viuendi ratio non fuit, nec est, neque fama nominis tui vlla est in hoc genere vitæ, sed perinde ac alij, vnus ex numero Religiosorum fratrum censis, proinde & tibi, si minùs rationi consona feceris,

nocitum ibis, & alios offensum. Præterea hoc genus vite, non omnibus ex æquo conuenit, sed magnis duntaxat & perfectis Patribus, qui sensus corporis, & cupiditates mactauerunt; in omnibus uero, & in medio adhuc certamine desideriorum vincendorum versantibus, officium magis quam profunt: quapropter arta sensuum custodia, & disciplina indigent. Illi uero sancti & perfecti Patres, iam limites omnes humane imbecillitatis, & sensuum premeendorum curam euaserunt, & iis omnia quibus ad usum sanctum uti uolunt, seruiunt. Alij uero, rerum gerendarum imperiti negotiatores, in maximis causis magna sibi concinnant nocumenta; in leuioribus uero & facilioribus, ad perfectionem paulatim progrediuntur. Et rursum, ut dixi, omnibus rebus est suus quidam ordo, & institutio, processus & tempus, quod qui non obseruat, pro commodo, duplex sibi incommodum parit. Atque hæc præclare uerissimeque dicta sunt à Sene, cum ab eo quod in Sanctorum gestis absurdum, & à communi rectoque usu remotum est, imitando dehortaretur.

At uero qui rectius ea uoluerit intueri, & subtilius ex eis erudiri; animaduertet, quo animo, quales uiri, ad quas res aggrediendas, quam se intrepidè addixerint? & non raro in eis occultiora quædam & illustria admodum, variæ perfectionis documenta deprehendet; semper tamen humilitatis celsissimæ, qua superbia nostra contundatur, exuberantia mira sese efferet. Cum autem, nullius alterius uirtutis æquè simus indigi, quæ ad eam uirtutem conferunt exempla non mediocriter nobis prodesse censenda sunt: quare nequaquam ea respicienda, sed ut ab animo sanctitate turgido sunt profecta, ita uidentur nobis est, ut nihil in eis lateat quod non diligenter excutiamus, & ad nostram uilitatem conuertamus: si minus quod agitur conuenit, uideamus quid, quo animo, ubi, quando agatur, quo euentu, quo spectatorum commodo, & hæc ipsa si inter se comparabimus, mirum fuerit, si non ex eis plura in rem nostram deriuare possimus.

Verum præter hæc, non absimilia quædam sunt, quæ nihil quidem ab humanis moribus alienius præferunt, sua tamen arduitate communem imitandi usum excedere uidentur: in quorum numerum adscribi potest, D. Benedictus, & D. Franciscus, quando luxuriæ incentiuo inflammati, importunioris tentationis vim, ille quidem nudato, & per dumeta cruentato corpore, hic uero per sæuientem hiemem in plurimam niuem iniecto, repressere: quibus planè geminum (nisi fortè illa parte maius, quòd non sua, sed alterius causa susceptum) Beati nostri Ignatii egregium illud facinus, quo se glaciali collo tenuis immerfit stagno, restinguendo, alterius illac transituri, impuro libidinis ardori. Quæ profecto ut suo genere ipsaque prima specie, honestatem quandam præferunt amabilitate & admirabilitate præclaram; ita nihil habent, quod moribus, quod rationi, quod vulgi approbationi repugnet, at in eo ipso quod probatissimum, & rationi est consonantissimum, quendam dignitatis gradum sortiuntur, uix ut ad tantam pusilli audeant sublimitatem respectare. Quod quidem de his dictum uelim, quæ sola uel asperitate, uel horrida specie naturæ sic aduersantur, ut sus-

perari sine certo vitæ periculo, at non sine singulari fortitudine & magnitudine animi possint: nam si in eis grauius periclitari, vel valetudo, vel vita videatur, tum verò in alia classe, de qua infra dicemus, reponenda sunt.

Ceterum in communi Religiosorum vita, nonnulla eorum qui ad perfectionem ardentius aspirant, non dissimilia, aut certè longius quidem ab absoluteione tanta, sed ex eiusdem initiis profecta, ac fortassis aliquando eò peruentura videas: cum scilicet victoria de seipis reportanda paulò appetentiores, ea vel agrediuntur, vel subeunt, quæ rationi quidem & instituto vitæ non repugnant, sed ab usurpata & moribus recepta moderatione, aliquantulùm exorbitant: quæ profectò eum à Superiore, cui subditi vires exploratæ sunt proficiscuntur, non possunt non esse summopere laudabilia. sic à S. Benedicto Maurum, à Florentio Ioannem Ketelium, à Petro Fabio Corn. Wishaucum, variè exercitos legitur: fuitque illustre eius factum qui sportas cariùs, omnesque separatim diuendendas Abbatis iussione circumferebat. sed quis posset, vel fingendo, illustriorem comminisci, quàm quæ obedientissimi sunt Ioannis, seu dum olei phialam vitream in cautes præcipitaret, seu dum in mane saxum irritò sudore loco mouere tentaret, seu dum annum totum, adportata bis mille passibus quotidie qua, lignum putridum non constantius, quàm alacrius irrigaret? Sed & in scriptis, & naturam propemodum exutus ille Mutij animus, vnde suis addit laudibus, inde fermè sibi fidem adimeret, nisi certissima testificatione constaret, respectum aliquando fuisse parentem amantissimum, qui sordes filij, colaphos, lapas, & diuexationem plurimam, non semel, at sæpiùs diutiusque repetitam, rigidissima immotaque mente perferret, nec illius causa vel vultum vnquam contraheret, vel meroris vllò sensu tangeretur. At his profectò permittis, alia maiora fidem adstruunt, cum ille ipse, iussu Abbatis, correptum vlnis filium, in præterlabentem fluvium proiectum ibat pater: sed hoc postremum aliò referendum erit.

Verum, quæ recensuimus, non sunt in vnum sine discrimine compingende: quæ enim de Mutio, deque obedientissimo Ioanne retuli, ad eam spectant secundum modi admirandorum partem, qua Sanctos dixi quædam facere virtutes sibi propria, sed quæ cum nihil habeat quod probatæ & usurpatæ rationi obuerteretur, hoc solo mirabilis est quòd communem bonorum virorum captum supergreditur: nam tanta illa Mutij tamque perseverans, in tot filij diuexationibus apathia, laudabilis patientiæ metas transiit: illius verò Ioannis, in rebus arduis, parum probabilibus, tam cordatam, tam simplicem, & nihil discriminentem obedientiam; stupefacti omnes intuemur. Huius generis permulta in Beati Ignatio reperies; studia literarum sic ab eo profecta, sic elaborata Societas, in qua quoque confecta quàm plurima, & omnis totius vitæ decursus & finis.

Ad hunc rarissimæ virtutis gradum, sæpè quidem prima feruoris ardentissimæ incitatione, quam diligens exercitatio roborarit, peruenere Sancti; fieri eam potest.

Cass. lib. 4.
cap. 29. 24.
25. 26. 27.

potest vt sui accuratus obseruator, & indefessus instigator, eòdem paulatim diuina gratia opitulante pertingat: quod consequetur exercitiis, vel sponte, vel altero iniungente susceptis. Iniunctorum, in Ketelio, in Wishauco, ac in adnexo iuene exempla præstò sunt. sed & præcis illis monachis præbatissimis ea fuit prima cura, id institutum solenne, vt eis qui ad eiusdem Instituti professionem accessissent, de industria imperarent, quæ sensissent eorum animo quàm maxime esse contraria, donec eos experimentis variis adeò in omnem partem verfassent, vt iudicio omni deposito, id vellent, id scirent, id probarent vnicum quod eis imperatum fuisset. At verò id fuit singulare & permirum quod Climacus quodam in monasterio vsurpatum scribit, vt ad vsque 30. annos, conuiciis & iniuriis agitentur, vt sic quodammodo hominem exuerent. Quæ profectò præclara fuerunt ad omnem perfectionem adiumenta: quorum frequentatio cum sit in eorum potestate qui præfunt, non opus est vt pluribus agamus, quandoquidem neque prudentiam illis defuturam credimus, neque in eis vbi conuenit adhibendis diligentiam, memores dignitatis eius quam tribuit eis D. Basilius, quòd sint quasi quidam saluatores, qui salutem eorum qui sibi obediunt Deo sacrificant. sed & eos ad eam impellit sollicitudinem D. Benedictus asserens culpæ pastoris incumbere, quidquid minus vtilitatis haurietur ex grege: & quemadmodum crudelis esset ille pater, qui adolescenti & famelenti filio cibum, qui præstò esset, denegaret; sic non minùs durum asserit Climacus eum, qui obedientis & subditi animum desiderio perfectionis incensum, oriose torpere sinit, nec eum tentamentis variis, ad vberiores & præstantiores fructus excolit. quod profectò ignaui est animi, & de se de quæ aliis nimium demissè sentientis. Sanè quàm vigil & perpetuus suorum ad perfectiora instimulator fuerit B. Ignatius, & factis, & scriptis, testatum suo loco reperies.

At quoniam neque iubentur singula, & vnicuique suæ perfectionis cura incumbit, solent, vt dixi, qui ardentiore ad summa feruntur impetu, etiam sponte sua, id ipsum quod ad corporis cupiditates edomandas vtitatum est, minùs vtilitè vsurpare: qua in aggressionem si terò constanterque progrediuntur, ad maiorem quandam & Sanctorum propriam virtutem pertingunt. Ista verò communium rerum vsurpatio, à communi variè recedit, nempe si crebrior, si acrior, si alio loco, si modo qui plus doloris aut verecundiæ afferat: sic in ieiuniis, castigationibus corporis, lacernis induendis, fatenda culpa, humiliore, vt puta culinatio, exercitio obeundo, possunt hæ res, vel crebrius, vel acrius, vel tempore difficiliore, vel coram non domesticis, vel diuturnius, vel quasi contra voluntatem, & ex iniuncta ob grauem defectum pœna, vel aliis modis pluribus, quorum inuentor est ingeniosus, perfectionis amor, possunt, inquam, ita exerceri, vt in rebus vulgaribus virtus non vulgaris eluceat.

Sed in iis qui communem & cœnobiticam cum pluribus vitam ducunt, nonnulla tamen in eiusmodi vsu, vt laudabilior perseueret, videntur animad-

Cass. lib. 4.

cap. 8.

Vita SS. PP.

p. 3. c. 21.

c. 31.

Gradu 4.

Cap. 21.

constit. mon.

Gradu 4.

uertenda: imprimis vt ex radice veræ solidæque virtutis oriatur, comitemque humilitatem, & sui contemptum sibi semper adnectat. nonnullos enim reperimus eo ingenio præditos, vt quamcunque in partem se dederint, ament esse singulares, & excellere ceteros, in eo que quadam sui opinione se pascant: quæ profecto animi magnitudo, vt ad res præclarissimas utilis est, si ratione temperetur, ita paulatim fit iugi impatiens, omnique humanæ societatis ordinem, ambitionoso principatus appetitu, euertit, nec amplius frangi potest, cum à tempore illi rebus accesserit; est igitur à primis vitæ melioris initiis acriter comprimenda, & vbi aliqua ipsius fibræ apparuerint, sunt diligenter euellenda: fugiendus omnis, cuiuscunque gloriolæ appetitus, & quicumque ei magis obnoxius esse censebitur, ad humilitatem traducendus erit, conuiciis, probris, quæ licuerit, excandendus, & intra suos priuatos parietes ita continendus, vt pauciora potius eorum ceteris, quam plura suscipiat. Sed & incipientibus cauendum, ne ad contemptum aliorum, qui eadem non præstant, sint proniores, sibi que de rerum eiusmodi parratione blandiantur: quidquid enim alio quam humilitatis fundamento erigitur, ruina præparatur. Est alia quo occultior & perniciosior proprii iudicii pestis, vt nisi subtilius caueris, videas id genus hominum pertinaces euadere, & suarum opinionum mirè amatores, qui sibi quidquid in mentem venerit, diuinitus afflatum, & quidquid in phantasiâ inciderit, reuelationem putant, nolint sibi vlla in re contradici, verba sua, vt quædam sacra effata, velint inspicere, intolerandi æqualibus, superioribus inobedientes, molesti & graues omnibus. ita pro tritico paleam, pro virtute metunt vitia, quæ certè quo impotentiora sunt, tanto magis, certa & errori minùs patens via nobis est terenda; nulla autem certior & breuior, quam quæ ducem sortitur obedientiam.

Atque ex his videmus explicatum secundum admirandorum modum, qui in eo est vt maiore quadam virtute impulsi Sancti, quædam agant vel paradoxa, quæ stuporem cum sensu virtutis ingenerant intuenti, vel communi rationi consonantia, sed sola quadam excelsitate mirabilia: horum autem vtrorumque vna radix est, virtus quæ illi Sancto propria est, digniorque & præter vulgarem eminens: ad quam etiam an, & quomodo aspirare possimus dictum est.

§. 6. De Tertio admirandorum modo.

Tertius igitur & postremus admirandorum efficiendorum modus restat, quem existere diximus, ex vi & impetu naturæ, arduitate rerum concitata, & quidem non solius naturæ, quod Sanctorum non esset, sed naturæ virtute instructæ, & eius zelo inardescens: qui modus cum à nobis fuerit explanatus, omnem admirandorum exemplorum varietatem abundè putabo declaratam.

Atque vt id intellectu assequamur, plurimum faciet obseruare, miras quædam, eosque vehementes admodum, naturæ esse impetus, seu ad eius rei conseruationem quam summoperè diligit, seu ad fugam eius quam vehementer